

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เขื่อนสิริกิติ์เป็นเขื่อนดินที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ก่อสร้างขึ้นในปี 2506 เพื่อปิดกั้นลำน้ำน่าน ที่บ้านผาซ่อม ตำบลผาเลือด อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยชื่อเขื่อนได้รับพระบรมราชานุญาตให้เชิญพระนามาภิไธย สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ขนานนามว่า "เขื่อนสิริกิติ์" ลักษณะของเขื่อนเป็นเขื่อนดิน แกนกลางเป็นดินเหนียวสูง 114 เมตร ยาว 810 เมตร กว้าง 12 เมตร โดยเขื่อนดังกล่าวสามารถกักเก็บน้ำและผลิตกระแสไฟฟ้าได้มากเป็นอันดับสามเมื่อเทียบกับเขื่อนทั่วประเทศ โดยกักเก็บน้ำได้ 9,510 ล้านลูกบาศก์เมตรและผลิตกระแสไฟฟ้าเฉลี่ยปีละ 1,245 ล้านกิโลวัตต์ชั่วโมง ซึ่งกระแสไฟฟ้างดังกล่าวสามารถใช้ได้หลายจังหวัด อาทิ พิจิตร โลก กำแพงเพชร พิจิตร ฯลฯ นอกจากนี้เขื่อนสิริกิติ์เป็นเขื่อนที่มีประโยชน์หลายประการ กล่าวคือ เป็นเขื่อนเพื่อการชลประทาน การคมนาคมทางน้ำ การบรรเทาอุทกภัยและที่สำคัญคือเป็นเขื่อนเพื่อการท่องเที่ยว โดยเขื่อนสิริกิตินับเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดอุตรดิตถ์เนื่องจากมีทิวทัศน์ที่สวยงาม

ความสวยงามของเขื่อนสิริกิติ์ทำให้มีผู้เข้ามาเที่ยวชมเพิ่มมากขึ้นเนื่องมาจากการประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสวยงามและความน่าสนใจของเขื่อนดังกล่าว โดยเฉพาะในฤดูหนาว ความเขียวสงบของบรรยากาศเหนือเขื่อนสิริกิติ์ในท่ามกลางพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับที่บานสะพรั่งเป็นสิ่งสร้างประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวยิ่งนัก นอกจากนี้บริเวณเขื่อนสิริกิติ์ยังมีกิจกรรมและบริการที่สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวอีกหลากหลายไม่ว่าจะเป็นการล่องเรือในเขื่อน สนามกอล์ฟ บ้านพักริมน้ำ ห้องอาหารร้านอาหาร ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาใช้บริการดังกล่าวเพื่อสร้างความสุขและประทับใจให้กับตนเอง โดยระยะเวลาที่มาเที่ยวชมความงดงามของเขื่อนและบรรยากาศโดยรอบส่วนใหญ่ใช้เวลาประมาณ 2 วัน เพื่อให้คุ้มค่ากับการเดินทางและเพียงพอกับการพักผ่อน โดยการเดินทางมาที่เขื่อนสิริกิติ์ใช้ระยะทาง 58 กิโลเมตร จากตัวเมืองอุตรดิตถ์ ไปตามทางหลวงหมายเลข 1045 ซึ่งจากความสวยงามของเขื่อนสิริกิติ์ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมความสวยงามอย่างมากและได้สร้างรายได้ซึ่งเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดอุตรดิตถ์ด้วย

ตารางที่ 1.1 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวเขื่อนสิริกิติ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-ศ.ค. 2549

ปี พ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว(คน)	รายได้(บาท)
2543	189,588	11,523,876
2544	212,249	12,433,922
2545	223,148	13,521,498
2546	266,392	14,322,428
2547	299,536	15,553,129
2548	303,895	16,400,350
ม.ค. 2549- ศ.ค. 2549	159,386	8,138,221

ที่มา : เขื่อนสิริกิติ์ (2549)

จากตารางที่ 1.1 จะเห็นว่าจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้นักท่องเที่ยวมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีโดยนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 299,536 คน ในปี 2547 เป็น 303,895 ในปี 2548 และรายได้เพิ่มขึ้นจาก 15,553,129 บาทในปี 2547 เป็น 16,400,350 ในปี 2548 และนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 223,148 คน ในปี 2545 เป็น 266,392 ในปี 2546 และรายได้เพิ่มขึ้นจาก 13,521,498 บาทในปี 2545 เป็น 14,322,428 ในปี 2546 ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าเขื่อนสิริกิติ์ก่อให้เกิดผลดีต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดอุตรดิตถ์โดยรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมดได้มาจากการใช้บริการของนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นการใช้บริการล่องเรือในเขื่อน สนามกอล์ฟ บ้านพักริมน้ำ ห้องอาหาร ร้านอาหาร ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงโครงสร้างการจัดการของเขื่อนสิริกิติ์เพื่อให้ทราบถึงระบบการจัดการภายใต้กิจกรรมและบริการที่หลากหลายและได้ศึกษาถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการและกิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ในเขื่อนเพื่อที่จะนำผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปประกอบการพัฒนาและการวางแผนตลอดจนการกำหนดนโยบายเพื่อนำมาบริหารจัดการเขื่อนสิริกิติ์ต่อไป

ในขณะเดียวกันในส่วนของกิจกรรมหลักสำหรับการท่องเที่ยวในเขื่อนสิริกิติ์ที่น่าสนใจอย่างหนึ่งของนักท่องเที่ยว คือ การล่องเรือโดยการใช้บริการของนักท่องเที่ยวในกิจกรรมการล่องเรือในเขื่อนสิริกิติ์เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เข้าร่วมเนื่องจากสร้างความเพลิดเพลินและการผ่อนคลายให้กับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดีโดยการล่องเรือสามารถชมทัศนียภาพและความเป็นธรรมชาติได้อย่างใกล้ชิดซึ่งระยะเวลาที่ใช้ในการล่องเรือประมาณ 1 ชั่วโมงต่อครั้ง และค่าใช้จ่ายในการล่องเรือจะอยู่ที่ 50 บาทต่อคน โดยกิจกรรมการล่องเรือสามารถสร้างรายได้ให้กับทางเขื่อนในปี พ.ศ. 2548 สูงถึง 238,188 บาท อย่างไรก็ตามหากทางเขื่อนสิริกิติ์จะมีการปรับปรุงในกิจกรรมการล่องเรือและสภาพแวดล้อมโดยรอบทั้งด้านความสะอาด ความปลอดภัย ความ

สะดวกสบายและความสวยงามต่างๆ จำเป็นต้องอาศัยงบประมาณในการดำเนินการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวซึ่งงบประมาณส่วนหนึ่งมาจากรายได้จากการให้บริการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness To Pay) ของนักท่องเที่ยวสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขื่อนสิริกิติ์จะนำมาสู่ค่าธรรมเนียมที่นักท่องเที่ยวยินดีจะจ่ายในกิจกรรมดังกล่าวที่แท้จริง เพื่อสามารถที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงการให้บริการการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมในบริเวณเขื่อนสิริกิติ์ ซึ่งจะทำให้มีอัตราค่าธรรมเนียมในกิจกรรมการท่องเที่ยวชมเขื่อนสิริกิติ์มีความเหมาะสมกับค่าใช้จ่ายในการดูแลกิจกรรมดังกล่าว โดยการประเมินค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay) ของนักท่องเที่ยว ใช้วิธีการ Contingent Valuation Method (CVM) ซึ่งเป็นวิธีการประเมินมูลค่าสินค้าที่ไม่มีตลาด (Non-Market Goods) จะทำให้การดูแลกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขื่อนสิริกิติ์ มีประสิทธิภาพในระยะยาวต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างการจัดการการท่องเที่ยวของเขื่อนสิริกิติ์
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเขื่อนสิริกิติ์
3. เพื่อประเมินค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขื่อนสิริกิติ์

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

ผลของการศึกษาโครงสร้างการจัดการการท่องเที่ยว พฤติกรรมนักท่องเที่ยวและค่าความเต็มใจที่จะจ่ายของนักท่องเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดการดูแลเขื่อนสิริกิติ์ได้ เพื่อช่วยเหลือและดูแลเขื่อนสิริกิติ์ต่อไป

1.4 ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษานี้วิเคราะห์โครงสร้างการจัดการการท่องเที่ยว พฤติกรรมนักท่องเที่ยวและการประเมินค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขื่อนสิริกิติ์ มีขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษานี้จำกัดขอบเขตการศึกษาด้านประชากร โดยสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเขื่อนสิริกิติ์จำนวน 400 ราย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษานี้เป็น การศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างการจัดการการท่องเที่ยว พฤติกรรมนักท่องเที่ยวและการประเมินค่าความเต็มใจที่จะจ่ายสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวในเขื่อนสิริกิติ์